

عرضه دو ترجمه از «هوموساگر» در بازار نشر

کتاب «هوموساگر» نوشته جورجو آگامبن با دو ترجمه توسط نشر نو و نشر مرکز منتشر و راهی بازار نشر شده است.

کتاب «هوموساگر» نوشته جورجو آگامبن با دو ترجمه توسط نشر نو و نشر مرکز منتشر و راهی بازار نشر شده است.

به گزارش خبرنگار مهر، کتاب «هوموساگر؛ قدرت حاکم و حیات برهنه» نوشته جورجو آگامبن پیش از پایان سال ۱۴۰۲ با دو ترجمه مختلف توسط نشر نو و نشر مرکز منتشر و راهی بازار نشر شد.

نسخه عرضه شده توسط نشر نو، دربرگیرنده ترجمه سیدمحمدجواد سیدی است و براساس نسخه انگلیسی انتشارات دانشگاه استنفورد به فارسی برگردانده شده که سال ۱۹۹۸ چاپ شده است. ترجمه نشر مرکز نیز توسط مراد فرهادپور و صالح نجفی براساس همین نسخه استنفورد انجام شده که ترجمه دانیل هیلر از انگلیسی به ایتالیایی است.

جورجو آگامبن نویسنده این کتاب، پژوهشگر و فیلسوف ایتالیایی، متولد ۱۹۴۲ است که پیش تر ترجمه کتاب «وسایل بی هدف» اش به قلم امید مهرگان و صالح نجفی سال ۱۳۸۶ توسط نشر چشمه منتشر شده است. در سال های اخیر هم ترجمه سه کتاب دیگر او یعنی «زبان و مرگ در جایگاه منفیت» با ترجمه پویا ایمانی، «کودکی و تاریخ درباره ویرانی تجربه» با ترجمه پویا ایمانی و «حرمت شکنی ها» با ترجمه صالح نجفی و مراد فرهادپور توسط نشر مرکز منتشر شده اند.

اندیشه آگامبن بر محور سنت های کلاسیک فلسفه و بلاغت، دستورشناسی عهد باستان متأخر، الاهیات مسیحی و فلسفه مدرن بنا شده است. او در سال های اخیر به سمت تأسیس امر اجتماعی و برخی نتایج اخلاقی سیاسی انضمامی در مورد وضعیت جامعه امروز و جایگاه فرد در آن متمایل شده است. او در کتاب «هومو ساگر» مسأله امکان ناب، بالقوگی و قدرت را به اخلاق سیاسی و اجتماعی متصل کند؛ در بستری که در آن، مسأله مورد طرح، بنیاد دینی، متافیزیکی و فرهنگی سابق خود را از دست داده است. آگامبن، با تکیه بر تحلیل میشل فوکو از زیست سیاست، در مورد حضور ضمنی یا نهفته تصور زیست سیاست در تاریخ نظریه سیاسی سنتی کند و کاو می کند. او می گوید از نخستین رساله های نظریه سیاسی، به ویژه در نگاه ارسطو، انسان به مثابه حیوان سیاسی، و در کل تاریخ فلسفه غرب در مورد حاکمیت هم، نوعی انگاره حاکمیت در مقام قدرت مشرف بر «حیات» ثبت شده است. دلیل پنهان ماندن این انگاره این است که امر مقدس و تصور تقدس از تصور حاکمیت تفکیک ناپذیر شده است.

واژه هوموساگر، در زبان لاتین به معنای «انسان مقدس» است. این عبارت در حقوق روم قدیم به کسی اطلاق می شد که اگر کسی او را می کشت، قاتل به شمار نمی آمد. با این حال امکان قربانی کردنش نیز وجود نداشت. انسان مقدس در چارچوب قوانین روم شخصی بود که بیرون از دایره قانون قرار داشت. آگامبن این تمثال را برای فهم رمز سیاست در دنیای مدرن، احیا کرده است.

کتاب پیش رو ۳ بخش اصلی دارد که به این ترتیب اند: «منطق حاکمیت»، «هوموساگر» و «اردوگاه به مثابه الگوی زیست سیاسی امر مدرن» (در ترجمه نشر مرکز «اردوگاه، سرمشق زیست سیاسی دنیای مدرن»).

دو ترجمه عرضه شده از این کتاب از نظر محتوا و ساختار به هم نزدیک اند اما مترجمان از نظر استخدام واژه ها، رویکردی متفاوت دارند. به عنوان مثال در ترجمه مراد فرهادپور و صالح نجفی از واژه «بالقوگی» و در ترجمه سیدمحمدجواد سیدی از واژه «توانش» استفاده شده است. یا در ترجمه فرهادپور و نجفی از واژه «صورت قانون» و در ترجمه سیدی از واژه «شکل قانون استفاده شده است. همچنین بخش های کتاب در ترجمه نشر نو با عبارت «بخش» و در ترجمه نشر مرکز با عنوان «دفتر» متمایز شده اند.

پارادوکس حاکمیت، «نوموس باسیلئوس»، توانش و قانون، شکل قانون عناوین ۴ بخشی که در دفتر اول کتاب «هوموساگر» درج شده اند. بخش دوم کتاب هم ۶ عنوان اصلی دارد که به ترتیب عبارت اند از: «هوموساگر»، «ابهام معنایی امر مقدس»، «زندگی مقدس»، «اختیار مرگ و زندگی»، «بدن حاکم و بدن مقدس»، «تحریم و گرگ». سومین دفتر کتاب «هوموساگر» هم دربرگیرنده ۷ عنوان و موضوع است که از این قرارند:

سیاسی شدنِ زندگی، زیست سیاست و حقوق انسان، زندگی ای که شایسته زیستن نیست، «سیاست، یا شکل بخشیدن به زندگی مردم»، VP، سیاسی ساختن مرگ، اردوگاه در مقام «نوموس» دنیای مدرن.

در ترجمه نشر نو، عنوان چهارمین قسمت از بخش دوم، به صورت عبارت لاتینی آن یعنی «Vitae Necisque Potestas» درج شده است.

در بخشی از ترجمه سیدی از این کتاب می خوانیم:

اما دیگر ویژگی معرّف حیات هوموساگر، یعنی امتناع قربانی کردن او بر مبنای صور تجویز شده در مناسک قانونی، همچنین در شخص حاکم نیز یافت می شود. مایکل والزر به این نکته توجه کرده که در چشم مردمان آن زمان، عظمت گسست ناشی از اعدام لویی شانزدهم در ۲۱ ژانویه ۱۷۹۳، در واقع بدین سبب نبود که شاهی کشته شده بود بلکه این بود که او را محاکمه کرده و پس از محکومیت به اعدام، سر از تنش جدا کرده بودند («دادگاه شاه» ص ۱۸۴-۱۸۵). در قانون اساسی های مدرن، ردی از امتناع قربانی شدن حیات حاکم همچنان در اصلی باقی است که به موجب آن رئیس دولت را نمی توان به محاکم حقوقی عرفی تحویل داد. مثلاً در قانون اساسی آمریکا استیضاح رئیس جمهور مستلزم جلسه ویژه سناست که قاضی کل بر آن نظارت دارد که تنها جهت رسیدگی به «جرائم و قانون شکنی های عظیم» تشکیل می شود و رای نهایی آن هرگز نمی تواند حکمی حقوقی باشد، بلکه بلااستثنا عبارت است از خلع از منصب رسمی. وقتی ژاکوبین ها در جریان مباحث کنوانسیون ۱۷۹۲ پیشنهاد کردند که شاه بدون محاکمه اعدام شود، کارشان معنایی نداشت جز کشاندن اصل امتناع قربانی کردن حیات مقدس تا افراطی ترین سرحدات آن و وفاداری مطلق به arcanum [راز]ی که به موجب آن حیات مقدس را هرکس می تواند بکشد بدون اینکه مرتکب قتل شود، اما حیات مقدس را هرگز نمی توان طی صور تجویز شده اعدام کشت.

ترجمه فرهادپور و نجفی هم از همین بخش کتاب به این ترتیب است:

اما باید بتوان دیگر خصیصه تعریف کننده زندگی هوموساگر، یعنی مصون بودن او از قربانی شدن براساس مناسک تجویز شده در قانون، را نیز در شخص حاکم یافت. مایکل والزر می گوید در نظر مردمان آن زمانه، عظمت گسست ناشی از گردن زدن لویی شانزدهم در ۲۱ ژانویه ۱۷۹۳ معلول این نبود که پادشاهی به قتل رسیده است بلکه محصول این واقعیت بود که او را به محکمه بردند و پس از محکوم ساختن به اعدام گردن زدند (King Trial pp184-85). در قانون های اساسی مدرن، ردپایی از قربانی ناشدنی بودن زندگی شخص حاکم هنوز در این اصل باقی است که می گوید رئیس دولت را نمی توان همچون شهروندان عادی به محکمه قانون کشاند. برای مثال، در قانون اساسی آمریکا استیضاح رئیس جمهور مستلزم برگزاری جلسه ای ویژه در مجلس سنا و به ریاست قاضی ارشد است، جلسه ای که فقط در صورت ارتکاب «جنایات و جنحه های بزرگ» برگزار می شود. و پیامد آن هرگز نه مجازاتی حقوقی بلکه فقط برکناری از مقام ریاست جمهوری است. هنگامی که ژاکوبین ها، طی مباحث مطرح در کنوانسیون ۱۷۹۲، پیشنهاد کردند که شخص شاه بدون محاکمه اعدام شود، کاری نکردند جز به حد نهایی رساندن اصل قربانی ناشدنی بودن زندگی مقدس و کاملاً وفادار ماندن (هرچند به احتمال زیاد بدون آگاهی از آن) به آن اصل سری که می گوید: زندگی مقدس را هرکس می تواند بدون ارتکاب قتل نفس به قتل رساند اما این زندگی را هرگز نمی توان مشمول شکل های مجاز حکم اعدام دانست.

نسخه نشر مرکز از این کتاب با ۲۲۸ صفحه، شمارگان هزار نسخه و قیمت ۲۳۰ هزار تومان عرضه شده است.

نسخه نشر نو نیز با ۲۴۹ صفحه، شمارگان هزار و ۱۰۰ نسخه و قیمت ۲۰۰ هزار تومان منتشر شده است.